

רע"פ 2793/18 - ראובן עופרי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 2793/18

לפני: כבוד השופט ג' קרא

המבקש: ראובן עופרי

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בתיק עפ"ג 12048-06-17 מיום 21.02.2018 על ידי כב' השופטים רענן בן יוסף; אירית קלמן ברום ואברהם הימן

בשם המבקש: עו"ד יצחק יונגר
בשם המשיבה: עו"ד יורם הירשברג

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק-דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטים ר' בן יוסף, א' קלמן ברום ו-א' הימן) בעפ"ג 16223-06-17 מיום 21.2.2018 בגדרו התקבל חלקית ערעור המבקש על גזר-דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת ל' מרגולין-יחידי) בת"פ 54140-11-13 מיום 23.4.2017.

רקע והליכים קודמים

1. ביום 24.1.2017 הורשע המבקש על-פי הודאתו בהסדר טיעון בעבירות של מרמה, ערמה ותחבולה במטרה להתחמק ממס, לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: הפקודה).
 2. בתמצית, המבקש והנאשם 1 (להלן: קופל, וביחד: הסוכנים) היו סוכני ביטוח שעבדו בגיוס ביטוחים לחברת הפניקס הישראלית חברה לביטוח בע"מ (להלן: הפניקס). הנאשמת 3, רב-אור סוכנות לביטוח (1998) בע"מ (להלן: רב-אור), היא חברה בבעלות חלקית של קופל ונוהלה על-ידו, והנאשמת 4, בר-אור סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (להלן: בר-אור), היא חברה בשליטת המבקש (להלן יחד: החברות). בחודש ספטמבר 2005 נחתם בין הפניקס לבין המבקש וקופל הסכם עמלות אשר קבע את הסכומים שהפניקס שילמה ותשלם בעתיד לסוכנים. חלק מהעמלות להן היו זכאים הסוכנים ניתנו להם מראש כהלוואות, כשהחזר ההלוואות נעשה באמצעות קיזוז תשלומי העמלות העתידיים. ההסכם היה מבוסס על ההנחה כי הסוכנים, באמצעות החברות, יחזיקו באישור פטור מניכוי מס במקור, כך שהפניקס לא תידרש לנכות מס, וההלוואות היו צפויות להיפרע במלואן מתשלומי העמלות. בשנת 2006 בוטל אישורה של רב-אור לפטור מניכוי מס במקור. עקב כך, בין השנים 2007-2009 פעלו המבקש וקופל על מנת להתחמק מתשלום מס במקור במספר מישורים, הכל כמפורט בכתב אישום המתוקן. להשלמת התמונה יצוין כי בגין מעשים אלו קופל הורשע בעבירות נוספות לפי הפקודה וחוק העונשין, התשל"ז-1977, ביניהן הצגת מסמך כוזב למשלם הכנסה לצורך מניעת ניכוי מס במקור לפי סעיף 220(6) לפקודה.
 3. במסגרת הסדר הטיעון בעניינו של המבקש הגיעו הצדדים להסכמה עונשית לפיה המשיבה תטען לעונש של עד 21 חודשי מאסר והמבקש יטען באופן חופשי. לעניין הקנס שיושת על המבקש הוסכם כי המשיבה תטען לקנס בסך 300,000 ש"ח והמבקש יטען לקנס בסך 100,000 ש"ח.
 4. בגזר-הדין עמד בית משפט השלום, על מניעת ניכוי מס במקור וציין כי סעיף 220 לפקודה קובע עונש זהה לפעולות מרמה שונות שתכליתן התחמקות ממס, מבלי להבחין, מבחינת החומרה, בין מניעת ניכוי מס במקור לבין השמטת הכנסות. בעניינו של המבקש, קבע בית המשפט מתחם ענישה שנע בין 14-30 חודשי מאסר בפועל, ולעניין הקנס, נקבע כי הסדר הטיעון סביר וראוי לכבדו ולקבוע קנס בטווח שעליו סוכם. בית המשפט מיקם את המבקש בחלק התחתון של המתחם, ואת הקנס באמצע הטווח המוסכם. בית המשפט נימק החלטתו זו בכך שלא התקיימו טעמים שהצדיקו החמרה מעבר לעמדת המשיבה במסגרת הסדר הטיעון, שכאמור הגבילה עצמה ל-21 חודשי מאסר ולמעשה עתרה לעונש בחלק התחתון של המתחם הראוי לטעמה. לבסוף, גזר בית המשפט על המבקש את העונשים הבאים: 16 חודשי מאסר בפועל; 15 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, שלא יעבור עבירות מס מסוג פשע; וקנס בסך 200,000 ש"ח או 7 חודשי מאסר תמורתו.
 5. על גזר הדין המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי.
- בית המשפט המחוזי דחה טענות רבות שהעלה המבקש שסתרו את האמור בכתב האישום בו הודה, בין היתר, ביחס לחלקו השולי והפסיבי בביצוע העבירות. עם זאת, ציין בית המשפט המחוזי כי ככלל, קיים הבדל מבחינת עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים בין אי תשלום מס במקור לבין השמטת הכנסות. בית המשפט עמד בנוסף על כך שלא עולה מפורשות מכתב האישום שקופל התכוון להעלים לחלוטין את ההכנסות, גם אם לא דיווח עליהן נכונה, וכי אין סימוכין לטענה שההשתמטות מתשלום מס במקור תוביל לעיוות בתשלום המס בפועל. משכך, סבר בית המשפט כי יש לגזור גזירה מקלה יותר עם הסוכנים במקרה דנן, בשים לב לכך שעוצמת הפגיעה בעבירות שביצע המבקש פחותה מזו של

קופל. בעניינו של המבקש, קבע בית המשפט המחוזי מתחם עונש שינוע בין 10-18 חודשי מאסר בפועל. עונשו מוקם בתחתית המתחם, בהתאם לקביעת בית משפט השלום, ונגזרו עליו 10 חודשי מאסר בפועל. לא נמצא להתערב בעונשים הנלווים.

המבקש לא השלים עם פסק-הדין, ומכאן הבקשה שלפניי.

טענות הצדדים

6. טענתו העיקרית של המבקש בבקשת רשות הערעור היא, בתמצית, כי בית המשפט המחוזי קבע באופן תקדימי מתחם ענישה בעבירה של התחמקות מניכוי מס במקור המחמיר ממתחמי הענישה הנהוגים בעבירות של כוונה להשתמטות מס ככלל. זאת, על אף שקיבל את הטענה העקרונית כי מדובר בעבירה שפגיעתה בערך המוגן נמוכה יותר. בנסיבות אלה, ובהתחשב בחלקו היחסי במעשים, היה מקום לשיטתו של המבקש לקבוע מתחם ענישה נמוך יותר, וראוי כי בית משפט זה יקבע נורמה מחייבת בקביעת מתחם ענישה בעבירה של התחמקות מניכוי מס במקור. בתוך כך המבקש טוען, בין היתר, כי עד למקרה זה לא הושת עונש מאסר בפועל על נאשם שהורשע בעבירות מס בגין מס שלא הוא או החברה שבשליטתו היו חייבים בו, וכי המבקש הוא הדמות השולית בביצוע העבירות.

בנוסף טען המבקש לפער בין עונשו לבין העונשים שנגזרו על נאשמי הפניקס, המנוגד לעקרון האחידות בענישה, ועולה לכדי עיוות דין. נטען כי בכירי הפניקס שהועמדו לדין בגין אותה פרשה "קנו את חרותם" בתשלום קנס בעוד שהמבקש יידרש לרצות עונש מאסר, חרף כך שחלקם בפרשה היה גדול יותר, וכי שגה בית המשפט קמא משקבע שלעונשים של בכירי הפניקס אין כל השפעה על מתחם הענישה בעניינו של המבקש. עוד מפנה המבקש את תשומת לב בית המשפט למצבה הרפואי של אשתו ולהשפעה הקשה של הטלת עונש המאסר. לנוכח אלה, המבקש עותר לשינוי מתחם הענישה בעניינו כך שינוע בין מאסר על תנאי למאסר של מספר חודשים שירוצה בדרך של עבודות שירות, וטען כי יש למקם את עונשו בתחתית מתחם זה.

7. המשיבה מתנגדת לבקשה משהיא אינה עומדת במבחנים שנקבעו למתן רשות ערעור. הבקשה נסבה בעיקרה על טענות המבקש בדבר מידת מעורבותו בפרשה, על היחס בין עונשו לבין עונשי הנאשמים האחרים, ועל נסיבותיו האישיות – שאלות שאינן חורגות מעניינו הפרטי. עוד לטענתה של המשיבה, המבקש לא חולק על קביעותיו הנורמטיביות של בית המשפט המחוזי, אלא על אופן יישומן לגביו גרידא, ואף במובן זה אין הטענות חורגות מעניינו הפרטי. בהקשר זה צוין כי המשיבה הגישה בקשת רשות ערעור על פסק-הדין בעניינו של קופל (רע"פ 2794/18) נגד הדירוג הנורמטיבי אותו ביצע בית המשפט המחוזי כשקבע כי החומרה בעבירות ניכוי מס במקור פחותה ביחס לשאר עבירות המס.

לגופו של עניין טוענת המשיבה, בתמצית, כי המבקש מנסה למזער את חלקו במעשים וכי אין יסוד לטענותיו בדבר ההשוואה לנאשמי הפניקס, משאלו הורשעו בעבירות קלות בהרבה. עוד נטען כי חלק מהטענות אינן עולות בקנה אחד עם עובדות כתב האישום בהן הודה ובהתאם נדחו על-ידי הערכאות קמא, ואין מקום להידרש אליהן שוב. נסיבותיו האישיות, לרבות מצבה הרפואי של אשתו, נלקחו בחשבון בעמדתה העונשית של המשיבה, ואין מצדיקות הקלה נוספת בעונשו.

8. התרתי למבקש להגיש תשובה קצרה לתגובת המשיבה, בה צוין, בין היתר, כי בקשת רשות הערעור בעניינו של קופל מתייחסת אף היא למתחם הענישה שנקבע ומוכיחה כי מתקיימים התנאים למתן רשות ערעור גם בעניינו של המבקש. לטענתו, עולה מהבקשה כי המשיבה מסכימה כי קביעת בית המשפט המחוזי היא קביעה תקדימית שראוי שבית משפט זה יכריע בה.

בקשת רשות הערעור מטעם המשיבה בעניינו של קופל

9. ביום 18.6.2018 ניתן פסק-דין ברע"פ 2794/18 מדינת ישראל נ' קופל (להלן: עניין קופל) בגדרו קבענו כי פסק-דינו של בית המשפט המחוזי מתבטל ואימצנו תחתיו את קביעותיו של בית משפט השלום, הן בהיבט הנורמטיבי לפיו לא קיים הבדל בערכים המוגנים בין העבירות השונות בסעיף 220 לפקודה, הן בנוגע למתחם העונש הראוי ביחס לקופל, והן בנוגע לעונש שנקבע בעניינו בתוך המתחם. בשים לב לנסיבות המיוחדות שנוצרו ביחס לקופל, לא התערבנו בעונש שנגזר עליו בפועל, ומצאנו להסתפק בביטול פסק-הדין קמא במישור העקרוני.

10. ביום 20.6.2018 הגישה המשיבה הודעת עדכון בה ציינה כי לאור פסק-הדין שניתן בעניין קופל, ברי כי לא היה מקום להקל בעונשו של המבקש בבית המשפט המחוזי, ומקל וחומר שאין מקום להקלה נוספת במסגרת בקשה זו.

דין והכרעה

11. לאחר שעיינתי בבקשה על נספחיה, בתשובת המשיבה, ולאור פסק-הדין בעניין קופל, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

12. הלכה היא כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בהם עולה שאלה בעלת חשיבות ציבורית או כללית החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים (ר"ע 103/83 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לב(3) 123 (1982)), או במקרים יוצאי דופן בהם מתעורר חשש לאי-צדק מהותי או לעיוות דין (רע"פ 5066/09 אוחיון נ' מדינת ישראל (22.4.2010); רע"פ 8215/16 יצחק נ' מדינת ישראל (29.3.2017)). הבקשה שלפניי אינה עומדת באמות מידה אלו, משהשאלה העקרונית התייתרה נוכח פסק הדין בעניין קופל בו בוטל פסק-הדין של בית המשפט המחוזי ואומצו קביעותיו של בית משפט השלום הן בהיבט הנורמטיבי והן בכל הנוגע למתחם הענישה הראוי והעונש שנקבע בעניינו של קופל. בנסיבות אלה, נשמט הבסיס מתחת לטענתו המרכזית של המבקש בגינה הוא סבור שיש להקל בעונשו.

שאר טענות המבקש נוגעות לעניינו הפרטי ובפרט לחומרת העונש שנגזר עליו. טענות אלה אינן מגלות עילה להתערבות. יוזכר כי בית משפט השלום קבע מתחם ענישה שנע בין 14-30 לחודשי מאסר, וציין כי אלמלא עמדת המשיבה, שהגבילה את עצמה במסגרת הסדר הטיעון ל-21 חודשי מאסר, הרף העליון של המתחם והעונש שנקבע היו גבוהים יותר (עמ' 19 ו-22 לגזר-הדין). חלף 16 החודשים שגזר בית משפט השלום, הועמד עונשו של המבקש על 10 חודשים בלבד. העונש שנקבע נמצא במסגרת הסכמות הצדדים בהסדר הטיעון, מתחשב בנסיבותיו האישיות של המבקש, ונוכח האמור לעיל אף מקל עמו. בהינתן כל אלה, אין מקום להקלה נוספת בעונשו.

13. סוף דבר, הבקשה נדחית.

המבקש יתייצב לריצוי מאסרו בימ"ר ניצן ביום 3.10.2018 עד לשעה 10:00, כשברשותו תעודת זהות או דרכון, ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, בטלפונים 08-9787336, 08-9787377.

ניתנה היום, כ"ב באלול התשע"ח (2.9.2018).

ש ו פ ט
